FORTELLINGEN OM SNEKKER ANDERSEN OG JULENISSEN

av Alf Prøysen

Det var en gang en far som het snekker Andersen, og han hadde mange unger slik som fedre bruker å ha, og så var det en julekveld at han lista seg ut mens ungene og fru snekker Andersen satt og knekte nøtter for å spise. Han skulle nedi vedskjulet sitt for der hang det en julenissedrakt, og på en kjelke lå det en stor sekk med julegaver. Så tok snekker Andersen på seg julenissedrakta og dro kjelken med julegavesekken ut på gardsplassen. Men så var det så glatt akkurat den julekvelden, så snekker Andersen datt så lang han var opp på kjelken og sekken, og så var det en bakke ned mot hovedvegen, og så sklei de dit, både sekken og kjelken og snekker Andersen.

Like ved hovedvegen kom det en mann i julenissedrakt med en kjelke.
- Halv vei! ropte snekker Andersen og prøvde å styre unna, men han så ikke så godt bak julenissemaska, og så butta de så de ramla i grøfta begge to.
- Omforladels! sa snekker Andersen.
- Omforladels sjøl, sa den andre.
- Vi er nok ute i samme ærend, vi, sa snekker Andersen.
- De har fått på Dem julenissedrakten, de også, sa han og så retta han fram handa si og presenterte seg.
- Snekker Andersen.
- Julenissen, sa den andre og kom med handa si.
- He, he! sa snekker Andersen.
- Ja, ja, det går jo an å tøyse litt, det er jo julekvelden, og da er det så rart med det.
- Akkurat, sa den andre.
- Og vil du som jeg nå, så går jeg til dine unger og gir dem gaver, og så går du til mine unger. Men da må du ta av deg den dumme nissedrakten.
- Men hva skal jeg kle meg ut som da, da? sa snekker Andersen.
- Du behøver vel ikke kle deg ut, ungene mine ser nisser hele året rundt, men en ordentlig snekker har de aldri sett, og hver jul bruker jeg å si: Hvis dere er snille nå, så kommer snekker Andersen om julekvelden når jeg reiser rundt med gaver til alle menneskeungene. Men det har jo aldri falt seg slik at jeg har truffet deg. Skal vi bytte slik ungene mine slipper å sitte alene hele julekvelden?
- Ja, det kunne vi jo godt, sa snekker Andersen - men det er bare det at jeg har ingen gaver til

ungene dine, jeg.
- Gaver? sa julenissen. - Er ikke du snekker da?
- Jooo.. sa Andersen.
- Da kan du bare ta med deg noen plankebiter og noen småspiker. Og så har du kanskje en kniv?
- Jo da, snekker Andersen hadde kniv, og han fant plankebiter og småspiker i vedskjulet.
- Nå kan du bare gå i fotefara mine innover i skauen, sa nissen - så tar jeg kjelken og sekken din og ringer på. Du bor i annen etasje, du vel, ikke sant?
- Ja, sa snekker Andersen.

Og så gikk nissen opp til snekkerhuset, og snekker Andersen gikk innover i skauen der nissen hadde gått. Han behøvde ikke å gå så langt, det var bare fordi to graner og en stein og en stubbe, og bak stubben stakk det opp tre små toppluer.
- Nå kommer'n, nå kommer'n! ropte nisseungene og fløy i forvegen mot et vindfelt tre som lå med rota i været. Og da Andersen kom på den andre sia av rota, sto nissekona og ungene og venta.
- Nå kommer'n, mor! nå kommer snekker Andersen! Se på'n! Er'n ikke lang?
- Så da, unger, en skulle tru dere ikke hadde sett folk før, sa nissekona. - Men vi har aldri sett en ordentlig snekker! ropte Andersen!
- Ja, du får værsågod gå inn, sa nissekona og løfta på ei grein, og Andersen bøyde den lange ryggen sin og smaug under greina, og så sto han i ei lita stue med steingolv og stubbestoler og mosesenger med tepper av tyttebærlyng. I den minste senga lå en liten unge, og borti kroken satt en gammel nisse og nikka med hue.
- Har du med deg kniv?
- Har du med deg plankebiter og småspiker? gnålte nisseungene og halte og dro i snekker Andersen.
- Så da, så da, Andersen må da få lov å komme innafor døra før dere begynner å mase, sa nissekona.
- Sett deg da, Andersen.
- Er det fremmed-nissen her? peip den gamle nissen i kroken.
- Det er Andersen! Snekker'n! ropte den største nissegutten i øret hans.
- Han er så gammel, han bestefar, han kommer aldri ut mer, du får gå bort og hilse på'n, så blir'n gla.
Jo da, Andesen gikk bort og hilste på gamlenissen og tok'n i handa. Det var som å ta i ei barkflis.

- Nå får du sette deg da, Andersen-snekker, sa mora.
- Vet du hva du skal lage til meg? sa den største nissegutten og smilte med ei tann.
- Du skal lage en kjelke, kan du det? En liten lekekjelke?
- Ja, jeg får prøve, sa Andersen. Og det gikk ikke lenge før kjelken var ferdig.
- Så er det min tur, sa den mellomste nisseungen. Det var ei lita jente som svingte seg med to musefletter.
- Hva vil du ha da? sa Andersen.
- Dokkeseng, sa nissejenta.
- Har du dokke da? sa Andersen.
- Nei, men jeg får låne ungene til skogmusa en gang iblant, og ekornungene får jeg leke dokke med så mye jeg vil. De bare synes det er gemt å leke dokke, de? Gjør dokkeseng da!
Og så laget Andersen dokkeseng.
- Hva vil du ha da? sa han til den minste nissegutten som sto og var sjenert og hadde tre fregner på nesa.
- Veit ikke, hviska gutten.
- Å jo da, han veit det nok, han visste det før i dag, bare si det, da vel, sa de andre ungene.
- Snurrebass, hviske veslegutten.
- Ja, det skal du jamen få, sa Andersen, og så laget han snurrebass.
- Og så må du lage noe til a mor! maste ungene.
Nissekona hadde stått og sett på hele tia, og gjemt noe bak ryggen sin.
- Hysj da, unger! sa nissekona.
- Bare si hva du vil jeg skal lage, du, sa Andersen.
- Ja, sa kona og viste fram det hun hadde gjemt bak ryggen. Det var ei grautsleiv. Men den var gammel og flisete og hadde en diger sprekk, så det gikk i hvert fall ikke an å spise suppe med den.
- Kan du få noen skikk på denne her, trur du?
- Hem, hem, sa Andersen og klødde seg med tømmermannsblyanten som han hadde bak øret.
-Jeg får heller lage ei ny sleiv til deg.
Og så tok han og spikka ut ei fin rot som han fant ved utgangsdøra, og laget sleiv til nissekona. Og da han var ferdig med det, fant han ei lang rett rot med en krok i toppen, og så satte han seg ned og begynte å spikke på den. Men han sa ingenting, ungene maste og spurte hva han laget, men Andersen sa ingenting før han var ferdig, og da var rota blitt en fin stokk.
- Værsågod, bestefar, ropte Andersen og gikk bort til gamlenissen med stokken. Og til slutt tok han alle flisene og gjorde ei lita linerle på lette vinger som han hengte over senga til den minste nissegutten.
- Nei, å nei, dette var stas, sa nissekona.

-Ja, nå skal du jamen ha mange takk, Andersen. Takk pent nå, unger, kom hit og takk Andersen, å ja, denne julekvelden kommer vi ikke til å glømme.
- Takk, takk, takk! ropte ungene. Og så kom gamlenissen stavrende over golvet med den nye stokken sin og sa: - Tusen takk!

Nå hørte Andersen noen som tusla utenfor døra, og så sa han:
- Takk i ligemåde og godt nyttår! Og så skyndte snekker Andersen seg ut, og der sto julenissen med kjelken og den tomme gavesekken.
- Takk for hjelpen, Andersen, sa julenissen. - Hva sa ungene da du kom?
- Jo da, dem ble glad, dem, nå venter dem bare på at du skal komme hjem, tenker jeg. Åssen gikk det med deg da! Han ble ikke redd deg, veslegutten min, vel?
- Å langt ifra, sa julenissen.
- Han trudde det var du, han. Titte på fanget pappaen min, jeg! sa han hele tia.
- Ja, nå får jeg skynde meg hjem, sa Andersen, og så sa'n god jul enda en gang, og så gikk'n.
Det var begynt å snø så det var bare såvidt han kunne finne igjen sporene.
- Får jeg se på gavene deres, da! sa han til ungene sine da han kom inn i stua.
- Men da lo ungene.
- Du har vel sett dem før, du vel! Du så vel gavene da du var julenisse i sta, vel!
- Nei, jeg har vært hos nisseungene og laget gaver til dem, jeg, sa Andersen.
- Hvor bor de hen, da? spurte ungene og lo enda mer.
- Innover der og bortover sånn, sa Andersen og pekte.
Nå snødde det mer og mer, og snart var alle sporene etter snekker Andersen og julenissen borte.